

Az Országgyűlés
Költségvetési bizottsága
ELNÖK

KVB/11-1.../2016.

Dr. Kovács Árpád
a Költségvetési Tanács elnöke
részére

Helyben

Tisztelt Elnök Úr!

Az Országgyűlés Költségvetési bizottságának elnökeként feladatomban és felelősségem, hogy Magyarország éves költségvetéseinek megalkotása és a zárszámadások elfogadása során a Költségvetési bizottság megalapozott, hiteles és pontos bizottsági vélemények megalkotásával segítse az Országgyűlés törvényalkotó munkáját. Munkánkat meghatározó módon befolyásolhatja az Ön által vezetett Költségvetési Tanács, amikor véleményt nyilvánít a központi költségvetésről szóló törvény tervezetéről, a költségvetés tervezésével, végrehajtásával, a közpénzek felhasználásával, továbbá az államháztartás helyzetével kapcsolatos bármely kérdéstről.

Tekintettel arra, hogy az elmúlt hetekben több olyan információ is nyilvánosságra került, amely – akár visszamenőlegesen is – érintheti egyes hazai makrogazdasági mutatókat, így különösen az államháztartási hiány, illetve az államadósság mértékének alakulását, valamint arra, hogy hamarosan az Országgyűlés elé kerül a Magyarország 2017. évi központi költségvetéséről szóló törvényjavaslat, szükségesnek tartom, hogy a Költségvetési Tanács véleményt alkosson ezen kérdésekről. Az egyik ilyen kérdéskör a Magyar Nemzeti Bank (MNB) által alapított Pallas Athéné alapítványok állampapír-vásárlásainak a monetáris finanszírozás tilalmára vonatkozó szabályaival való összhangját és az államháztartási hiányra gyakorolt lehetséges hatását, a másik kérdéskör pedig az Eximbank Zrt. államháztartási körbe sorolását és az államadósság alakulására gyakorolt lehetséges hatását érinti.

Amint azt különböző bírósági ítéletek és az Alkotmánybíróság 8/2016. (IV. 6.) AB határozata az MNB számára egyértelművé tette, az MNB által alapított Pallas Athéné Domus Animae Alapítvány, a Pallas Athéné Domus Scientiae Alapítvány, a Pallas Athéné Geopolitikai Alapítvány, a Pallas Athéné Domus Concordiae Alapítvány, a Pallas Athéné Domus Mentis Alapítvány és a Pallas Athéné Domus Innovationis Alapítvány (a továbbiakban: Pallas Athéné alapítványok) közfeladatot lát el közpénzek felhasználásával és közérdekű adatok kezelésével¹.

¹ Az AB határozat indokolásának [27] bekezdése alapján: „... az MNB alapítványai 1) a juttatott vagyon forrására (mely az MNB-től származó közpénz), illetve arra tekintettel, hogy 2) alapításukra kizárólag „az MNB feladataival és elsődleges céljával összhangban” [MNBtv. 162. § (2) bekezdés] kerülhet sor, kétséget kizáróan közpénzzel gazdálkodnak és közfeladatot látnak el. A közpénzzel történő gazdálkodás független attól a kérdéstől, hogy az alapítványi vagyon felhasználására az alapítónak jogi értelemben véve van-e közvetlen befolyása.”

A Fővárosi Törvényszék egy, a Pallas Athéné Domus Animae (PADA) alapítvánnyal szemben indított közérdekű adatigénylési perben hozott, és jogerőssé vált ítélet² indokolásában pedig – egyebek mellett – kimondta, hogy:

„...a 100%-os állami tulajdonban álló, kizárólag közpénzből gazdálkodó és nemzeti vagyonnal rendelkező Magyar Nemzeti Bank – amely az állam jegybankjaként a Jegybank törvényben meghatározott közfeladatok ellátására jött létre és amelynek gazdálkodására vonatkozó adatok közérdekű adatnak minősülnek – az alperes mint elkülönült vagyontömeg megalapításával a rendelkezésére álló állami pénzt átadta egy tőle elkülönült jogi személy részére, amelynek működésére azonban meghatározó befolyást tud gyakorolni.”

Mindezt megerősítette a Fővárosi Ítéltábla is a másodfokú ítélet³ indokolásában, az alábbi módon:

„Az alperesi vagyon közpénz jellegére utal az is, hogy az alperes ugyan magánjogi szempontból önálló jogalany, de a függetlensége a kuratórium egyes tagjaira tekintettel mégsem állapítható meg, az MNB megőrizte befolyását az alperesre.”

A közzétett összesített adatok szerint a Pallas Athéné alapítványok 2016. március 31-én 267,23 milliárd forint vagyont kezeltek összesen, amelyből 197,3 milliárd magyar állampapírban, 7,76 milliárd bankbetétben, 24,47 milliárd ingatlanban, 37,7 milliárd pedig cégekben volt.

Az MNB-nek a Pallas Athéné alapítványok gazdálkodására, befektetéseire és állampapír-vásárlásaira történő meghatározó befolyása a fentiek alapján felvetheti monetáris finanszírozás tilalmára vonatkozó – uniós alapszerződésekben és a hazai jegybanktörvényben előírt – szabályoknak a sérelmét. Mindezt az Európai Központi Bank (EKB) is szóvá tette a 2014. és 2015. évi jelentéseiben, mint olyan intézkedéseket, amelyek potenciálisan ellentétben állhatnak a monetáris finanszírozás tilalmával. Az EKB 2015. évről szóló jelentésében⁴ így például az alábbiak olvashatóak:

„Az EKB 2014-es Éves jelentésében felvetett aggodalmakat nyomon követve az EKB továbbra is figyelemmel kísért a Magyar Nemzeti Bank által 2014-ben indított több programot, amelyek nem kötődtek a monetáris politikához, és amelyek felfoghatóak úgy is, hogy potenciálisan ellentétben állnak a monetáris finanszírozás tilalmával, amennyiben úgy tekinthető, hogy az MNB állami feladatokat vállal át, vagy más módon pénzügyi előnyöket nyújt az államnak. A programok magukban foglaltak ingatlanvásárlásokat, egy pénzügyi ismereteket támogató, hat alapítványból álló hálózat révén működtetett programot, a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete korábbi alkalmazottai jegybank általi átvételének programját, valamint egy magyar műalkotások és kulturális vagyontárgyak vásárlását célzó programot. Mivel az EKB aggodalmait 2015-ben nem oszlatták el, az EKB továbbra is szoros figyelemmel fogja követni ezeket a műveleteket annak biztosítása céljából, hogy végrehajtásuk ne kerüljön ellentmondásba a monetáris finanszírozás tilalmával. A Magyar Nemzeti Banknak is biztosítania kell, hogy azokat a jegybanki forrásokat, amelyeket átruházott az alapítványai hálózatára, ne használják – közvetlenül vagy közvetve – állami finanszírozási célokra.

2015-ben a Magyar Nemzeti Bank többségi tulajdont vásárolt a Budapesti Értéktőzsdében, ami tekinthető úgy, hogy monetáris finanszírozási aggodalmakra ad alkalmat, mivel a Magyar Nemzeti Bank ténylegesen központi banki forrásokat fordított egy jellemzően állami hatáskörnek tekintett gazdaságpolitikai cél támogatására. A Magyar Nemzeti Bank monetáris politikai eszközeinek több változtatásáról is döntött önfinanszírozási programja támogatása érdekében. Tekintettel az ebből fakadó ösztönzőkre, hogy a bankok forintban denominált állampapírokat vásároljanak, a változtatások némelyike együtt véve tekinthető a Szerződés 124. cikke szerinti kiváltságos hozzáférés tilalma

² Lásd: a Fővárosi Törvényszék 70.P.21.691/2015/6. számú ítéletét.

³ Lásd: a Fővárosi Ítéltábla 8.Pf.21.092/2015/4. számú másodfokú ítéletét.

⁴ Elérhető: <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/annrep/ar2015hu.pdf?06ce06fa710f34b31767dced5e9d4949>

megkerülésének eszközeként. Az EKB felkéri a Magyar Nemzeti Bankot e műveletek gondos felülvizsgálatára a monetáris finanszírozás és a kiváltságos hozzáférés tilalmával való bármely ellentmondás elkerülése céljából.”

Tény ugyanakkor az is, hogy a Költségvetési Tanács korábban nem tett észrevételt, és nem jelzett kockázatot azzal kapcsolatban, hogy az MNB a Pallas Athéné alapítványokon keresztül finanszírozza Magyarországot, így a Költségvetési bizottság sem rendelkezik pontos információkkal a törvénytörő gyakorlat lehetséges következményeiről, így az esetlegesen kiszabható bírság nagyságáról, az államháztartási hiányszám esetleges módosulásáról, illetve a maastrichti konvergencia-kritériumok teljesítésével kapcsolatos kötelezettségek esetleges megsértéséről.

Mindezek alapján szükségesnek tartom az Elnök Úr megnyugtató válaszát azzal kapcsolatban, hogy

1. a Költségvetési Tanács a korábbi véleményalkotása során rendelkezett-e pontos információkkal a Pallas Athéné alapítványok állampapír-vásárlásain keresztül történő, 2014 óta tartó, a GDP 0,7-0,8%-át elérő mértékű monetáris finanszírozásról, illetve
2. mit kíván tenni most, hogy a Pallas Athéné alapítványok nyilvánosságra hozták a monetáris finanszírozás keretében vásárolt állampapírok pontos értékét;
3. mennyiben változhat a GDP-arányos államháztartási hiányszám a monetáris finanszírozás szabályainak megsértése miatt.

Ugyancsak szükségesnek tartom Elnök Úr megnyugtató válaszát és a Költségvetési Tanács véleményét az Eximbank Zrt. államháztartási körbe sorolása és az államadósság alakulására gyakorolt lehetséges hatása kapcsán kialakult szakmai vita kérdésében.

Kérem, hogy válaszaival segítse elő törvényalkotó munkánkat és május 9-ig – a költségvetési törvényjavaslat általános vitájának megkezdése előtt – szíveskedjen tájékoztatást adni a fent nevezett kérdések tekintetében.

Budapest, 2016. április 26.

Segítségét előre is megköszönve, és munkájához további sikereket kívánva, tisztelettel:

Burány Sándor
elnök

